

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Ингушетия

Управление образования по г.Магас и г.Назрань

ГБОУ "СОШ № 19 г.Назрань"

РАССМОТРЕНО:
на заседании МО
руководитель ШМО
_____ Чахкиева А.Р.

Протокол № 1
от «30» августа 2022 г.

СОГЛАСОВАНО:
зам. директора по УВР
_____ Барахоева А.Я.

Протокол № 1
от «30» августа 2022 г.

УТВЕРЖДЕНО:
директор ГБОУ
"СОШ № 19 г.Назрань"
_____ Арчакова М.Х.

Приказ № 162-а

от «30» августа 2022 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родной язык (Ингушский)»

для обучающихся 3-х классов

г.Назрань, 2022 г.

Д1акхетора каьхат

Г1алг1ай метта программа оттаяь Г1алг1ай республика Минобразоване могояьча балха программага хьежжа, ишколан базисни дешара планага йилла. Программа нийсьяь 3 класса дешархой кийчбаь хила безача боарамга хьежжа, сакхетам лакхбара боарамга хьежжа.

Программа ювзаяь я Россе Федераци 1илман образовани Министерства приказаца 06.10.2009 № 373 "Федеральни 1аьдала образовательни стандарт юххьанцара юкьара образованена юкьейоалаяра а ч1оаг1ьяра а", иштта Россе Федераци базисни дешара планага хьежжа, Россе Федераци образоване Миннистерство ч1оаг1даьча приказаца «от 9 марта 2004 г.№1312 реализующих программы общего образования» (в ред. Приказов Минобрнауки России от 20.08.2008 №241, от 241, от 30.08.2010 №889 , от 03.06.2011 №1994, от 01.02.2012 №74).

Балха программа оттаяь Г1алг1ай Республика Министерство могодаьча «Г1алг1ай мотт» яхача дешара книжка чулоацамах. Оттадаьраш:Г1ондалой З.А., Оздой И.Р., Патнаькъан У. С. Книжка тоадаь ялхлаг1аза арахийцад, Магас, издательство «Сердало» 2021, 192 оаг1о.

Юххьанцарча ишколе д1адолалу бера дешар, шерлу цун гонахьарча вахарца йола юкь-моттигаш, хувцалу юкьара дарж а, ше шийна вовзийта эшаш хилар а совдоал. Т1аккха дерригача а дешара бух хьахул юххьанцарча ишколе. Г1алг1ай метто, кхыча предметаша санна, метта 1илма даькье ший ма1анца а йоккха моттиг д1алоац. Цун дешарца а кхетамца а доккха ма1ан да.

Метта, йоазон а къамаьла хоамаш карадерзарца дешархой торо хул кхыйола дешара предметаш 1омае, цунца цхьана гонахьарча вахарах долчох шоашта ховр шерде.

Ишкола хьалха латта декхараш кхоачашдара 1алаьмате доккха ма1ан да наьна метта, х1ана аьлча, ишколо болх цу метте д1аболабарца караерзаю бери дахарца гульяь а наьна метта белгалйоалаш йола хьаькьала хозал, дуненах лаяца бола берий

кхетам алсам а боаккх, уж г1улакх долаш, эзде болаш кхебу, царна дешар 1омадарал совг1а деррига а декхараш кхоачашду.

Алапаш 1омаделехъа йолча юкъа г1алг1ай мотт хъехара кертера декхар да къамаъла, г1улакха цхъадола тайпаш 1омадар (къамаълага ладувг1ар, цунах кхетар; йистхила 1омадар; дешар, язде хар).

Цунца цхъана кхыйолча дешара предметий санна, г1алг1ай метто юххъанцарча дакъе кхоачашде деза цхъадола маъха юкъара г1улакхаш да:

- дешархой 1аламах а 1илмах а юххъанцара кхетам кхебар;
- логически уйла е кхедар;
- къахъегам а, цунца цхъана дешара а бола ло1ам кхебар;
- лакхарча классашка дешара эшача оамалашка хъежжа, деша бераш кийчдар;
- гонахъара вахарца йола юкъ-моттиг а, наъха йола дог-уйла а кхетадеш хилар.

Г1алг1ай мотт 1омабеш дешархой дешай боарам шербар а да ч1оаг1а маъхе. Дешай боарам совбаларца керда дешаш берий лексике хуле, цар торо лургъа дешархошта х1ара денна йоазув-дешар 1омадара дакъе т1ехдика хила. Юххъанцарча классий дешархой лексика боарам 3000 гаргга дош хила деза, царех 600 дош карадерзаду цар 1-ча классе, 700-шолг1ача классе, 800-3-чу классе, 850-4-чу классе. Хъехархочо ший ло1ама цар боарам совбоаккхаш х1ара классе юкъедоаладе тарлу кхы а 50-70 дош.

Уж дешаш карадерзадаъ д1ахьо цар лексически цхъа ма1ан хилар а дайзе, омонимаш, синонимаш, антонимаш довзийтарца, дешхъалхений, суффиксий г1онца керда дешаш кхолларца.

Дешархошта бовзийт деша фонетически, морфологически оттам, цар 1омаду къамаъла доакъош а, цар грамматически категореш а, предложене чу цу къамаъла доакъош кхоачашду синтаксически г1улакх а. Лексически а, грамматически а дакъе дешаш карадерзадар диъ шера д1ахьо.

Грамматически а, орфографически а материал программа юкъе йоалаяъ я х1ара т1айоаг1ача классе шеръяра, к1оаргъяра, чоалха

яккхара хъисапе. Мотт 1омабара а къамаъл кхедара а г1улакх кхоачашдеш я самукъадоаккхаш, еша дог доаг1а тексташ а упражненеш а.

Барта, дувцара къамаъл кхедар хила деза дешархой язде 1омалуча хана а, грамматикех бола хоамаш царна бовзийташ а, язье тексташ оттаеш а, упражненеш кхоачашъеш а. Х1ара урока берий йистхилар алсам хила деза: хаттараш деш, царна жоп луш, шоаех лаьца дувцаш, в1аши къамаъл деш, хъехархочунца юкъ-моттиг лелаеш, дийшачун чулоацам хъабувцаш.

Дешай ма1ана, дешаш нийса д1аалара, нийса яздара болх беш хилар маьхала да. Белгалъяча темах, суртах, дувцарах лаьца дувцара, хаттара, айдара, т1адожара предложенеш, тексташ, диалогаш оттае 1омаде деза бераш.

Дешара предмет 1омаяра жам1аш

Юхъанцара ишкол чакхъяьккхача дешархочунна г1алг1ай метта программа караерзаяь ховш хила дезар:

-г1алг1ай мотт а, пачхъялкхен мотт а, гонахъара вахар довзара а г1ирс хиларах кхеташ хилар;

-ишколе а вахаре а г1алг1ай мотт харах пайда эца хьинар хилар;

-г1алг1ай мотт а, къаман культура а, эзди хилар а цхъатарра ларх1а дезарах кхеташ хилар;

-тайп-тайпарча хъалашка ший нийсархошца а боккхийчарца а юкъ-моттигаш лелае хар карадерзадар.

Юхъанцарча ишколе г1алг1ай мотт 1омабара метапредметни жам1аш:

-хозаш дола къамаъл цхъатарра т1алацар (боккхийчар а, ший нийсархоша оалар а, берий радиопередачашка, аудиозаписешка, кхыча хоамий технологий кепашка хазар);

-дешаш, дешдоакъош, оазаш, предложенеш д1аала а, оттае а карадийрза хилар;

-белгалъяча темах диалог оттаде, дizza а, лоацца а хаттарашта жопаш дала а, диалог д1айолае а, чакхъяккха а дог дар карадерзадаь хилар;

- кийчо яь а, йоацаш а, кхеташ, сиха къоастадеш дешар, текст лоацца а, хоржаш а юха хъаювца 1омадаь хилар;

-хъехархочун новкъосталца а ше а орфографически а,

пунктуационни а бокъонаш лоръеш балхаш кхоачашде хар ховш хилар;

-ше язбаъ болх тахка а, г1алг1ай меттах шийна ховчох вокха предметашца дустарца анализ е хар а карадерзадаъ хилар;

-ишколе а, ишкола арахъа нийсархошка а, боккхийчарга а йистхила хар карадерзадаъ хилар.

Юхъанцарча ишколе г1алг1ай мотт 1омабара предметни жам1аш:

-ладувг1а ховш хилар: дувцачун чулоацамах а кхеташ, къамаъл хазара хъисапе т1алацар;

-г1алг1ай метта фонетически система йовзаш хила езар: мукъа а, мукъаза а алапаш а, оазаш а къестеае, дешаш доакъошта декъа а, оазаш ала а ховш хилар;

-ший метта йоаца (т1аййцача дешашка мара ца лела) оазаш а, оазий цхъанкхетараш а довза а, нийса хъаала а ховш хилар;

- дешаш, цар грамматически формаш а йовзаш, уж мишта хъахиннад а, царех предложенеш в1ашаг1йохка а, къамаълах пайда эца а ховш хилар;

-нийса яздара бокъонаш йовзаш хилар: доккха алап, дешдоакъошца дош сехъадаккхар, сецара хъаракаш;

-текст доакъоох екъа а, царна ц1ераш тахка а, план оттае а, х1аман, сурта куц-кеп довзийта а ховш хилар;

-мотт къаман культура цхъа дакъа а, уйлан г1ирс а, паччахъалкхен мотт а хиларах кхеташ хилар.

Дешара предмета чулоацама маъха оаг1онаш:

Юхъанцара ишкол чакхъяьккхача дешархой программа караерзайича хила деза жам1аш:

- дешархо къаман г1улакхаи эделаи т1акхийна хилар;
- дезала вахар довзаш хилар;
- ший къаман культура а, бусулба дин а довзаш хилар;
- Росси пачхъалкхен гражданин ше волга ховш хилар;
- дешархочун оамалаш, декхараш кхийна хилар: урока, урокал арахъа а.

Дешара плана юкъе г1алг1ай метто д1алоаца моттиг.

Программа оттаяь юхъанцара юкъарадешара пачхъалкхен дешара стандарта буха т1а, базисни дешара плана г1алг1ай метта луш йолча торонашца нийсьеш. Г1алг1ай мотт хъехара башхо белгалъяьккха тематически планашка хъежжа.

Юхъанцарча ишкола балха программа чу г1алг1ай мотт хъеха белгалдаьд:

3-ча классе 68 сахъат, к1ира 2 сахъат (34 балха к1ира)

Кхоолаг1ча классе г1алг1ай метта тематически планировани

№ арг1аг1а	Метта даькъе йола юкъаш.	Сахьатий массал
1.	Шоллаг1ча классе дийшар кердадаккхар.	32
2.	Деша оттам.	9
3.	Ц1ердош.	9
4.	Белгалдош.	8
5.	Хандош.	7
6.	Кердадаккхар.	3
Деррига		68

№	Тема урока	Кол.часов	План.дата	Факт.дата
1	Мукъеи мукъазеи оазаш-алапаш	1	06.09	
2	Дешдакъа	1	07.09.	
3	Доккха алап	1	13.09	
4	Шола мукъаза оазаш-алапаш	1	14.09	
5-6	Шолха алапаш	2	20.09 21.09	
7	Диктант	1	27.09	
8	Г1алаташцара болх	1	28.09	
9-10	Шола –шолха алапаш	2	04.10 05.10	
11	Йиш хоадора хъаракаш	1	11.10	
12	Къостора хъаракаш	1	12.10	
13	Диктант	1	18.10	
14-15	Г1алаташцара болх. Й1аъхеи лоацеи мукъа оазаш	2	19.10 05.10	
16	Шекон мукъа оазаш	1	26.10	
17-18	Дешт1ехъенаш	2	08.11 09.11	
19	Гаргара дешаш	1	13.11	
20	Хъамай , белгалоний, дер гойтача дешай ц1ераш	1	16.11	
21	Изложени	1	22.11	
22	Г1алаташцара болх. Предложени	1	23.11	
23	Дувцареи, хаттареи, айдареи предложенеш	1	29.11	
24	Подлежащи	1	30.11	
25	Сказуеми	1	06.12	
26	Карардар	1	07.12	
27-28	Кертера маъженаш	2	13.12	
29	Диктант	1	14.12	
30	Г1алаташцара болх	1	20.12	
31	Предложене кертерза маъженаш	1	21.12	
32	Предложенена юкъерча дешай бувзам	1	27.12	

33	Деше овла	1	28.12	
34	Деша чакхе	1	10.01	
35	Дешхьалхе	1	11.01	
36	Суффикс	1	17.01	
37	Диктант	1	18.01	
38	Г1алаташцара болх	1	24.01	
39	Зовнеи кьореи мукъза оазаш дош кхоачалуча	1	25.01	
40	Шийна лаларча мукъзаача оазаш дош кхоачалуча	1	31.01	
41	Изложени	1	01.02	
42	Ц1ердош. Юкъара кхетам	1	07.02	
43-44	Ц1ердешаш таьрахъашца ц1ердешаш хувцадалар	2	08.02 14.02	
45	Сочинени	1	15.02	
46	Ц1ердешай классаш	1	21.02	
47-48	Кхыча дешашца дувзадаларах ц1ердешаш хувцадалар	2	22.02 28.02	
49	Диктант	1	29.02	
50	Г1алаташцара болх	1	06.03	
51	Белгалдош. Юкъара кхетам	1	07.03	
52-53	Ло1амеи ло1амзеи белгалдешаш	2	13.03	
54	Белгалдешаш классашца хувцадалар	1	14.03	
55-56	Белгалдешаш таьрахъашца хувцадалар	2	20.03 21.03	
57	Диктант	1	03.04	
58	Г1алаташцара болх	1	04.04	
59	Хандош. Юкъара кхетам	1	10.04	
60	Хандош ханашца хувцадалар	1	11.04	
61	Сочинени	1	17.04	
62	Хандеша йоала ха	1	18.04	
63	Хандеша яха ха	1	24.04	
64	Хандеша йоаг1а ха	1	25.04	
65	Диктант	1	02.05	
66-68	Шера 1омадаьр кердадаккхар	3	13.95 16.05 22.05	

